

Ο μαρξισμός του Γ. Στουρνάρα

Σωτήρης Κουτσούκος

«Η ιδεολογία μου έχει διαμορφωθεί από διανοητές όπως ο Μαρξ, ο Λένιν, ο Γκράμσι ...» Γ. Στουρνάρας

«Αυτές είναι οι αρχές μου αν δεν σας αρέσουν έχω και άλλες» Groucho Marx

Σε μια περίοδο, όπου ο υπουργός Οικονομικών της πλέον νεοφιλελεύθερης κυβέρνησης εντάσσει στις θεωρητικές του αναφορές τον Μαρξ, τον Λένιν και τον Γκράμσι, αποκτά ιστορικό ενδιαφέρον η στάση της Αριστεράς, των οργανωμένων αυτών πολιτικών υποκειμένων των οποίων οι θέσεις αναφέρονται στους διανοητές αυτούς. Ο υπουργός αποδεχόμενος το «τέλος της Ιστορίας», απευθύνεται στο συλλογικό υποσυνείδητο με όρους εργαλειακής χρήσης τμήματος των θεωριών αυτών και προσπαθώντας να παρουσιάσει τα Οικονομικά ως μια επιστήμη απαλλαγμένη από την ιδεολογία. Μέσα στα πλαίσια μιας αταξικής αποτελεσματικότητας που του επιτρέπει να δηλώνει ότι επηρεάζεται ταυτόχρονα από τον Λένιν και τον Μίλτον Φρίντμαν.

Το πώς στέκεται ένα ριζοσπαστικό πολιτικό υποκείμενο απέναντι στην επίθεση αυτή εναντίον της θεωρίας και της ανάλυσής του, έχει διττή σημασία, καθώς εκτός από την προς τα έξω απάντηση που καλείται να δώσει, ταυτόχρονα απευθύνεται και προς τα έσω με όρους εμπέδωσης της συλλογικής του συνείδησης. Το πρώτο μέλημα είναι η αποφυγή της υπεράσπισης των θεωρητικών αυτών με τρόπο μουσειακό. Οι σύγχρονες κοινωνίες μαθημένες σε έναν ειδωλολατρικό κοινωνιολογικό τύπο, προσεγγίζουν αντίστοιχες περιπτώσεις υπερτονίζοντας το ιστορικό τους βάρος και αρνούμενες να εμβαθύνουν στην ουσία της εκάστοτε θεωρίας.

Είναι λογικό μια τέτοιου είδους προσέγγιση να είναι αντίθετη με μια Αριστερά η οποία αντιμετωπίζει τους θεωρητικούς της ως διαρκώς ευρισκόμενους στην πολιτική της πρακτική, την ανάλυσή της μέχρι και τη δομική της συγκρότηση. Τα Οικονομικά δεν είναι ένα πεδίο χωρίς ιδεολογικό φορτίο. Ως εκ τούτου η μαρξιστική θεωρία και η ίδια η πάλη των τάξεων δεν μπορεί παρά να τα επηρεάζουν.

Η αποδόμηση του λόγου του υπουργού, μεταξύ άλλων οφείλει να σταθεί και στον οικονομισμό που τον διαπνέει. Ένας οικονομισμός που προέρχεται από την τεχνοκρατική αντίληψη της ουδετερότητας των οικονομικών αποφάσεων και όπως κάθε μορφή οικονομισμού υποτιμά την κοινωνική σύγκρουση. Αντιθέτως η υιοθέτηση της πάλης των τάξεων ως το βασικό εννοιολογικό εργαλείο για την κριτική κατανόηση της κοινωνικής πραγματικότητας και η μελέτη των μορφών που αυτή παίρνει σήμερα δεν αποτελούν ούτε «οικονομισμό» ούτε «εργατισμό».

Δεν μπορείς να στηρίξεις την κριτική σου σε κάτι αν εξ' αρχής το έχεις ορίσει λάθος. Σ' αυτή την περίοδο της συνολικής επίθεσης του κεφαλαίου στη νέα γενιά, τους νέους εργαζομένους, αλλά και την εργατική τάξη στο σύνολο της, ο ρόλος ενός οργανωμένου αριστερού υποκειμένου δεν μπορεί να είναι άλλος από την επαναφορά του μαρξισμού ως τη «φιλοσοφία της πράξης». Η ανάλυση της ταξικής επίθεσης που βιώνουν οι υποτελείς, δεν μπορεί να είναι αποκομμένη από την καθημερινή πολιτική πρακτική μιας αριστερής οργάνωσης. Τα θεωρητικά αναλυτικά εργαλεία μιας τέτοιας οργάνωσης, τα οποία προέρχονται και από τους διανοητές αυτούς, μόνο τότε αποκτούν σημασία, όταν τους προσδίδεται η αλληλεπίδραση με το κοινωνικό πεδίο.

Γίνεται σαφές ότι η επιλογή υποτίμησης της δουλειάς στον χώρο της θεωρίας, η ευκολία με την οποία πολλές φορές αντιμετωπίζεται η επιμονή στην ταξική ανάλυση ως «αρχαιολογία» λειτουργεί διαλυτικά ως προς το στόχο μιας ριζοσπαστικής παρέμβασης στην κοινωνία, με άξονα τις ανάγκες των «από κάτω» και επιδίωξη την ανατροπή του κυρίαρχου οικονομικοκοινωνικού μοντέλου.

Συνεπώς, ένα ριζοσπαστικό πολιτικό υποκείμενο που θέλει να έχει αναφορές στον Μαρξ, τον Λένιν και τον Γκράμσι, γίνεται πραγματικά ταξικά επικίνδυνο όταν προσπαθεί να κατανοήσει τους θεωρητικούς του, ευρισκόμενο σε αλληλεπίδραση με την κοινωνική κίνηση. Η ίδια η ταξική πάλη δεν θα πρέπει να του αφήνει το περιθώριο να αντιμετωπίσει ακαδημαϊκά ή να υποτιμήσει την θεωρία. Μέσα από την παρέμβαση στην κοινωνική κίνηση, σε αλληλεπίδραση με το σύνολο των κοινωνικών χώρων και τις δομές αλληλεγγύης, μέσα από την μελέτη και την συζήτηση οφείλουμε να υλοποιούμε και να κριτικάρουμε τις πολιτικές μας επιλογές. Κοντά στις αρχές του Καρλ Μαρξ και μακριά από τη ρήση του Groucho Marx, «Αυτές είναι οι αρχές μου, αν δεν σου αρέσουν... έχω κι άλλες».